

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№2

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 924 sahifa.
2026-yil, fevral

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA‘MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o‘g‘li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO‘YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG‘URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBİ: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJRIBASI	66
Alimardonov G‘ayratjon Nuraliyevich	
XO‘JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o‘g‘li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA‘MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIVA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY JIHLTLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochildiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohrux Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyevich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	277
<i>Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li</i>	
ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S MAIN ECONOMIC INDICATORS AND GDP GROWTH	283
<i>B.Beknazarov</i>	

SOTISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA MARKETING TADQIQOTLARINING INTEGRATSIIYASI	288
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В АУДИТЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ И УЗБЕКСКИЙ КОНТЕКСТ	294
Мегноров Алмардон Абдирахмонович	
RISK MANAGEMENT STRATEGIES IN UNCERTAIN ECONOMIC ENVIRONMENTS: A GLOBAL COMPARATIVE STUDY	302
Nigmatova Malika	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	307
Hamrayev Maqsudjon Saidaxmadovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH MASALALARI	311
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
АВТОМАТИЗАЦИЯ АУДИТОРСКИХ ПРОЦЕДУР НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ: ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ ЗАКЛЮЧЕНИЙ	316
Киличева Ф.Б.	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA YASHIL IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	320
Kushmanova Mahbuba	
GAZ TA'MINOTIDA YO'QOTISHLARNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI	324
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
DAVLAT AKTIVLARINI XUSUSIYLASHTIRISHNING MINTAQA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	329
Sharapov Farrux Shomuratovich	
КРИТЕРИИ ОТБРАКОВКИ ЭКСТРУЗИОННЫХ АЛЮМИНИЕВЫХ ПРОФИЛЕЙ ГРУППЫ ALMGS1 ПО МАКРОСТРУКТУРНЫМ ПРИЗНАКАМ В ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ	333
Ибрахимов Фаррухжон Фарходович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DEBITORLIK QARZLARI VA FAKTORING OPERATSIYALARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	336
G'oziyeva Mokhira Rustamovna	
KULTIVATOR YUMSHATKICH PANJALARI O'TMASLANISH DARAJASINING ISH KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	345
Quvondiqov Yoqub Tursunbaevich, Nuraliyev To'liqin Alimardanovich	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION STRATEGIYANI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	352
To'g'onov Ibroximxo'ja	
TMK KORXONASI SHAROITIDA R6AM5 MARKALI TEZKESAR PO'LATDAN TAYYORLANGAN PARMA UCHUN TERMIK ISHLOV BERISH REJIMI	358
Djalalova Sevara Toxtamuratovna	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	362
Шоев Алим Халмуратович	
TRANSFORMATSIYA VA XUSUSIYLASHTIRISH OMILLARINING BANK SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	367
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	372
Ismatov Raxmatilla Oltinovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA.....	376
Yoqubjonov Ibrohim G'olibjon o'g'li	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR	379
Sadikov Q.M.	
СЦЕНАРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЁННОСТИ И СТРУКТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ	383
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLARNI TAQDIM QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	390
S.M. Raximova	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	395
Qurbanova Muazzam Fazliddinova	
IQTISODIYOTNING TRANSFORMATSIYALASHUVI JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING TAHLILI	399
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH MASALALARI	404
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING INNOVATSION FAOLIYATINI INVESTITSIYALAR YORDAMIDA QO'LLAB-QUVVATLASH	408
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
FRANSUZ TILIDA FE'L SEMANTIKASINING KO'PMA'NOLILIK VA BIRMA'NOLILIK ASPEKTLARI	412
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Bekmetova Munisa Karimbayevna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARDA CHET-EL INVESTISIYASI VA KREDITLARINI ROLI	418
Sultanov Anvar Abdullaevich	
INSON QON TOMIRLARINING TARMOQLANISHINI L-SISTEMALAR ASOSIDA HOSIL QILISH ALGORITMNI ISHLAB CHIQUISH	423
Boliyeva Dilrabo Nurbek qizi	
YASHIL IQTISODIYOT LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH)NING AHAMIYATI	429
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
NAMANGAN VILOYATIDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	434
Otaylor Usmonaliyev	
TIJORAT BANKLARIDA VALYUTA ARBITRAJI VA UNING MOHIYATI	440
Yaxyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA SOHASINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	443
Mirzaraximova Aziza Azimdjanovna	
DON VA UN MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISH XUSUSIYATLARI	450
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATIDA TUXUM ISHLAB CHIQUARISHNING JORIY HOLATI TAHLILI	454
Ismoilov Zuhridin Sayitqulovich	
ZAMONAVIY TURAR-JOY ME'MORCHILIGIDA MILLIYLIK VA AN'ANAVIYLIKNING O'RNI VA AHAMIYATI	459
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
MARKAZIY QIZILQUM FOSFORIT RUDALARIDAN QIMMATBAHO KOMPONENTLARNI KOMPLEKS AJRATISH TEXNOLOGIYASI	464
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Ruzibayeva Dildora Akramovna, Xushvaqtova Dilshoda Shavkat qizi	

BANKLARDA CHAKANA KREDITLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH TARTIBI	470
Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNI QO‘LLAB-QUVVATLASHNING XALQARO MODELLARI HAMDA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	476
Nodirbek Shavkatovich Mirzaaxmedov	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA XOTIN-QIZLARNING BOSHQARUV KARYERASI: MOHIYATI, ZARURIYATI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	483
Abduraxmonova Feruzabonu	
ASOSIY KAPITALGA INVESTITSİYALARNI MOLIYALASHTIRISHNING RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR TAJRIBALARI	489
Xoshimov Sobir Murtazayevich	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATINING TASHKILY TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	495
Uzakova Umida Ruziyevna	
OLIY TA‘LIMNI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGI VA PROFESSOR-O‘QITUVCHI–TALABA NISBATI O‘RTASIDAGI IQTISODIY BOG‘LIQLIK.....	502
Dusanov Salim Mamarasulovich	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМЫ AML: АНАЛИЗ ПРАКТИК ВЕДУЩИХ БАНКОВ И СТРАН СНГ	507
Рашидов Авазбек Рахимович	
BOJXONA TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR TAHLILI	516
Radjapova Latofat Sardorovna	
DEFORMATSİYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ (STANDARD LINEAR SOLID MODEL, SLS) MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONINI TAHLIL QILISH	523
Ahmadov Ilhom Aktam o‘g‘li, Faxriddinova Rayhona Vahobjon qizi, Rustamova Ruxsora Kamtar qizi	
ВЛИЯНИЕ КЕРАМИЧЕСКИХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ НА ТЕПЛОВУЮ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КАМЕННОГО ТЕПЛОАККУМУЛЯТОРА В СОЛНЕЧНО-АССИСТИРОВАННЫХ БИОГАЗОВЫХ УСТАНОВКАХ	530
Д.М. Жураханов	
O‘ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING KELAJAKDAGI IMKONIYATLARI.....	537
Akbarov Husniddinjon Mo‘ysin o‘g‘li	
MAHALLIY BUDJETLARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA OCHIQLIKNI KUCHAYTIRISH	544
Xolmirzayev Ulug‘bek Abdulazizovich, Normatov Joxongir Murodillayevich	
DON MAHSULOTLARI TARMOG‘IDA ISHLAB CHIQARISH QUVVATLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	548
Aipova Iroda Ikramovna	
BUXORO VILOYATI SANOATI ISHLAB CHIQARISHINING TARMOQ TARKIBI DINAMIKASI VA UNDAGI O‘ZGARISHLAR TAHLILI	554
Toshov Mirzabek Hakimovich	
TEMIR YO‘L TRANSPORTINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEZONLARI	560
Nurxo‘jayeva Xilola Hakimxo‘jayevna	
СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬЮ НА ОСНОВЕ УСТОЙЧИВОСТИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	568
Teshaboyev To‘lqin Zakirovich, Muradov Botir Xayat	
IQTISODIYOT TARMOQLARIDA SUV ISTE‘MOLINING BOSHQARUVINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	578
Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Turg‘unov Muhammadaziz Baxtiyorjon o‘g‘li	
SUV RESURSLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA MOBIL ILOVALAR ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI	584
Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Uzakov Sirojiddin Djuraboyevich	

SUN'IY INTELLEKT VA IQTISODIYOTNING O'ZARO ALOQADORLIGI	591
Sobirov Abdurasul Abdugafarovich	
IDENTIFICATION OF WEAVING STRUCTURES IN PILE FABRICS	596
Bahrom Baturovich Dautov, Bakhtiyor Yormakhmatovich Abduganiyev, Erkin Shamsiddinovich Rayxonov, Nazar Kilichov Bafoevich	
INNOVATIVE APPROACHES TO ENSURING FINANCIAL STABILITY IN COMMERCIAL BANKS	602
Otajanova Shahnoza Shuhratovna	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATI VA OLIY TA'LIM SIFATI KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK MASALALARI	608
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATIDA DAROMADLAR VA UNING AHAMIYATI	613
Kenjayev M.G'	
MAJBURIYATLAR AUDITINING ASOSIY O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	618
Ergasheva Vasila Abdumajitovna	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARI MOLIYAVIY NATIJADORLIGINI TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	623
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI TAHLILI	630
Djurayeva Lola Abdugabbarovna	
JAMOAT YO'LOVCHI TRANSPORTINI YO'NALISHLARDA HARAKATI MUNTAZAMLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	635
Nazarov Anvar Aripovich, Siddiqov Beknazar Jumanazar o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	643
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
O'ZBEKISTONDA YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLARNI SOLIQQA TORTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA RAQAMLI MA'MURCHILIK	649
Yakubov San'atbek Ravshanbekovich	
ISHLAB CHIQRISH SANOATI CHIQINDILARIDAN LITIY BIRIKMALARINI AJRATIB OLIISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIK YECHIMLARI	655
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Komilov Botir Asqar o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING MOLIYAVIY RISKLARINI BAHOLASHDA MIQDORIY USULLARDAN FOYDALANISH	663
Raximov Abduxalil Toshbotirovich	
JUN TOLASINI MAYDA VA YIRIK IFLOSLIKlardan TOZALASH TEXNOLOGIYASI VA USKUNALARINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDA KASB-HUNAR TA'LIMI TERMINLARINING SEMANTIK QIYOSIY TAHLILI	673
Jabbarova Gulbahor Jumanazarovna	
GAZ BALLONLI AVTOMOBILLARDA RADIOTO'LQINLI UZATMALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TEXNIK NAZORAT TIZIMINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH	677
Mirzayev Bahodir Nuritdinovich, Zulfiqorova Guldon Akbarjon qizi	
MINTAQANING TASHQI SAVDO AYLANMASINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARI	682
G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich	
IQTISODIY TADQIQOTLARDA SO'ROV O'TKAZISH METODI VA UNING ANKETA HAMDA INTERVYU SHAKLLARINI QO'LLASH MASALALARI	687
Dusmurov Radjabbay Davlatbayevich	

O'ZBEKISTONDA AUDITORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHI VA BIZNESDA MANFAATLAR UYG'UNLIGI.....	693
<i>Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich</i>	
DAVLAT MOLIYASI VA BANK-MOLIYA INSTITUTLARINING IQTISODIY O'SISHDAGI O'RNI.....	698
<i>Sayitbayev Shermirza Datkamirzaevich</i>	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH YO'NALISHLARI	703
<i>Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich</i>	
TIJORAT BANKLARINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: AN'ANAVIY BANKING TIZIMIDAN NEOBANKLARGA O'TISH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	711
<i>Shokirov Sardor Inotdullo o'g'li</i>	
AVTOMATIK LOKOMATIV SIGNALIZATSIYA KODLARINI UZATISH VA DESHIFRATSIYALASH QURILMASI ISHINI TAHLIL QILISH VA DASTURIY TA'MINOTINI ISHLAB CHIQUISH.....	718
<i>Raxmonov Bobomurod Baxtiyorovich, Qodirov Izzatjon Abrorjon o'g'li</i>	
ФИНАНСОВАЯ МОДЕЛЬ УСКОРЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ ЧЕРЕЗ ОПТИМИЗАЦИЮ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОДДЕРЖКИ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ	724
<i>Касимова Наргиза Сабитджановна</i>	
KORXONALARDA PUL OQIMLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	729
<i>Omonov Otajon Juraqulovich</i>	
INVESTITSIYALAR VA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLARNING ILG'OR TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	734
<i>Gafurova Umida Fatixovna</i>	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI HAMDA ULARNING YECHIMLARI BO'YICHA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR TAHLILI.....	740
<i>Bekmetov Xursandbek Iloxamovich</i>	
THE INTEGRATION OF TRADITION AND INNOVATION IN WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN: ECONOMIC MECHANISMS AND STRATEGIC APPROACHES	747
<i>Narzullayeva Gulchehra Salimovna</i>	
KO'TARILGAN TEMIR YO'L ESTAKADASIDA VAGONDAN KO'MIR TUSHIRISH JARAYONIDA CHANG TARQALISHINI BAHOLASH	757
<i>Tohtemirov Inomjon Muqimjonovich, Xudayberganov Sakijan Kabildjanovich</i>	
DUMKAR TIPIDAGI VAGONLARDAN YUKLARNI TUSHURISH VAQTIDA ULARNING AG'DARILISHINI OLDINI OLUVCHI TAKOMILLASHTIRILGAN QURILMANING ILMIY ASOSLARI.....	762
<i>Yusupov Azizjon Qahramonovich, Normoxmatov Bekzodjon Shovkat o'g'li</i>	
TEMIR YO'L STANTSIYALARIDA ARALASH POYEZDLAR HARAKATI UCHUN AVTOMATIK MARSHRUTNI SOZLASH USULI	769
<i>Boltayev Sunnatillo Tuymurodovich, Raxmonov Bobomurod Baxtiyorovich, Kasimova Qamara Amonovna</i>	
O'ZBEKISTON MAHSULOTLARINI XORIJIY BOZORLAR UCHUN TAYYORLASHDA FRANCHAYZING ASOSIDA NUFUZLI BRENDLAR BILAN HAMKORLIK VA QO'SHMA LOYIHALAR MEXANIZMINI ISHLAB CHIQUISH.....	777
<i>Xodjayev Anvar Rasulovich</i>	
AKSIONERLIK JAMIYATLARDA MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOB VA AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITISH.....	783
<i>Syunov Yorqin Bekmurodovich</i>	
INCREASING THE EFFICIENCY INDICATORS OF DIESEL ENGINES BY IMPROVING THE COOLING SYSTEM	789
<i>Khushnaye Obid, Orakbaeva Guljakhon</i>	

TRANSPORT SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK VA IQTISODIY O'SISH INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUV VA IMKONIYATLAR.....	794
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
TURISTIK-REKREATSION XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	801
Usmanova Zumrad Islamovna	
МЕХАНИЗМ ФОРМИРОВАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ В ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ В РАМКАХ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА.....	806
Ахмедова Нилуфар Шукратовна, Курбонбекова Мохичехра Туробжоновна	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA SOLIQ MA'MURCHILIGI USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	819
Umurzak Ablakulovich Radjabov	
AUDITORLIK TEKSHIRUVINI REJALASHTIRISHDA XAVF-XATARLARNI BAHOLASHNING INNOVATSION USULLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI.....	830
Saidova Sevaraxon Abdumo'min qizi	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR SANOAT SEKTORIDA SIRKULAR BIZNES-MODELLARNI YASHIL MOLIALASHTIRISH MEKANIZMLARI.....	834
Isamuxamedov Boxodir Baxramovich	
РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОСТИ ЭКСПОРТНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ИНДУСТРИАЛИЗАЦИИ.....	838
Бобоев М. Р.	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ УСТОЙЧИВО-ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ВОЗМОЖНОСТИ АДАПТАЦИИ ПРАКТИК SMART TOURISM ДЛЯ КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИХ РЕГИОНОВ (НА ПРИМЕРЕ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ).....	844
Усманова Азиза Баходировна	
ENERGY MANAGEMENT STRATEGIES FOR HYBRID ELECTRIC VEHICLES: A COMPREHENSIVE REVIEW.....	849
Asretdinova L.J., Gulnora Sh.Y.	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI BOSHQARISH VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	864
B.Q. Madartov	
SINXRON GENERATORNING O'Z-O'ZIDAN CHAYQALISH JARAYONINI TAHLIL QILISH.....	867
Bekishev Allabergen Yergashevich, Zayniyeva Oliyaxon Egamberdiyevna, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Samadov Ilyos Azamat o'g'li	
SUG'URTA SOHASINING IQTISODIY-HUQUQIY MOHIYATI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI: NAZARIY ASOSLAR, MILLIY VA XORIJIY TAJRIBALAR.....	875
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
YANGI O'ZBEKISTON – UCHINCHI RENESSANS: CHORVACHILIKDA XALQ VETERINARIYASI XIZMATI TARIXI.....	880
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
TALENT DEVELOPMENT AS A DRIVER OF EMPLOYEE JOB SATISFACTION IN UZBEKISTAN'S PRIVATE SECTOR: A MIXED-METHODS STUDY.....	885
Farida Nishanova	
FOTO ELEKTR STANSIYALARI TOMONIDAN ELEKTR ENERGIYANI ISH LAB CHIQRISH HOLATI TAHLILI.....	893
Saidov Mash'al Samadovich	
OILAVIY TADBIRKORLIK TARAQQIYOTIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNDA FOYDALANISH MEKANIZMLARI.....	900
Ermatov Nosir Toxirovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUUVATLARINI TAHLIL QILISH.....	907
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	

TIJORAT BANKLARINING XORIJIY KREDIT LINIYALARIDAN FOYDALANISH JARAYONIDA YUZAGA KELAYOTGAN MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	912
Ayitboev Nodirbek Rashid o'g'li	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING INTEGRAL METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNI IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	916
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
THE IMPACT OF CULTURAL FACTORS ON VOCATIONAL EDUCATION REFORM IN SAUDI ARABIA.....	923
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
HUUDLARNI IJTIMOYIQTISODIY RIVOJLANISHDA YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNI DIFFERENTIAL YONDASHUV ORQALI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	929
Imanova Umida Baxtiyarovna	
INSON KAPITALI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMIL SIFATIDA.....	934
Amanov Otabek Amankulovich	
DATA-DRIVEN BOSHQARUV MODELI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIYOT	938
Bobxo'jayev Asliddin Muzaffarovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY RESURLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI.....	943
Xasanov Axmadjon Shodiyarovich	
MAHALLA BOSHQARUVIDA MOLIYAVIY ERKINLIK VA IJTIMOYIY BARQARORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	948
Karjavova Xurshida Abdumalikovna	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING JORIY HOLATI VA O'ZGARISH TENDENSIYALARI TAHLILI	953
Dagarov Bekzod Muzaffar o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING STRATEGIK YONDASHUVLARI.....	960
Siradjev Ilxom Toxirovich	
CHET EL MAMLAKATLARIDA FMCG SEKTORINING TUZILISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI.....	965
Anvar Deberdiyev	
MARKETING FAOLIYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA REAL INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI SSNARIYLAR ASOSIDA EKONOMETRIK BAHOLASH	970
Otajanov Umid Abdullayevich, Isakova Naima Ikromjonovna	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBATNI BAHOLASHNING TAKOMILLASHTIRILGAN INTEGRALLASHGAN METODOLOGIK MODELI.....	981
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY MASALALARI.....	986
Tilakov Navruz Maxmudovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASASINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA USTAV FONDI MEXANIZMINING ROLI	993
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARIGA AJRATILAYOTGAN MABLAG'LARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI	999
Xusanova Gulsum Baxtiyarovna	
ELEKTRON TIJORATDA MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1004
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	

O‘ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINING AMALDAGI HOLATI, MUAMMOLARI VA BARTARAF ETISH YO‘LLARI

Qahharov Zuhridin Zafarbek o‘g‘li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

mustaqil tadqiqotchisi (DSc)

E-mail: kahharovzz@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekiston sanoat korxonalarida uzoq muddatli aktivlar strategik boshqaruv hisobining amaldagi holati tahlil qilinadi, asosiy muammolar aniqlanib, ularni bartaraf etish yo‘llari ishlab chiqiladi. Neft-gaz tarmog‘ida transport xizmatlarini ko‘rsatuvchi “Sarbon-Neftegaz” aksiyadorlik jamiyati (134 ta avtomobil parki) misolida amortizatsiya siyosati, hayotiy sikl xarajatlari monitoringi va axborot tizimlari integratsiyasi masalalari ko‘rib chiqiladi. Maqolada amortizatsiya siyosatini IAS 16 [1] talablariga moslash, LCC metodologiyasi [2] va ERP/EAM integratsiyasiga asoslangan uch yo‘nalishli takomillashtirish dasturi taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: uzoq muddatli aktivlar, strategik boshqaruv hisobi, transport vositalari parki, amortizatsiya, hayotiy sikl xarajatlari (LCC), faoliyatga asoslangan xarajatlari (ABC), KPI, neft-gaz tarmog‘i, axborot tizimlari integratsiyasi, IAS 16.

Abstract. This article analyses the current state of strategic management accounting for long-term assets in Uzbekistan’s industrial enterprises, identifies key problems and develops solutions. Using the example of “Sarbon-Neftegaz” joint-stock company (a fleet of 134 vehicles) providing transport services in the oil and gas sector, the article examines depreciation policy, life-cycle cost monitoring and information system integration issues. A three-directional improvement programme based on aligning depreciation policy with IAS 16 [1] requirements, LCC methodology [2] and ERP/EAM integration is proposed.

Keywords: long-term assets, strategic management accounting, vehicle fleet, depreciation, life-cycle costing (LCC), activity-based costing (ABC), KPI, oil and gas industry, information systems integration, IAS 16.

Аннотация. В данной статье анализируется текущее состояние стратегического управленческого учёта долгосрочных активов на промышленных предприятиях Узбекистана, выявляются основные проблемы и разрабатываются пути их решения. На примере акционерного общества “Sarbon-Neftegaz”, оказывающего транспортные услуги в нефтегазовой отрасли и располагающего автопарком из 134 автомобилей, рассматриваются вопросы амортизационной политики, мониторинга затрат жизненного цикла и интеграции информационных систем. В статье предлагается программа совершенствования по трём направлениям, основанная на адаптации амортизационной политики к требованиям IAS 16 [1], методологии LCC [2] и интеграции ERP/EAM.

Ключевые слова: долгосрочные активы, стратегический управленческий учёт, парк транспортных средств, амортизация, затраты жизненного цикла (LCC), учёт затрат по видам деятельности (ABC), KPI, нефтегазовая отрасль, интеграция информационных систем, IAS 16.

KIRISH

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida uzoq muddatli aktivlar korxonalarida raqobatbardoshligini ta’minlovchi asosiy resurslarga aylandi. Ayniqsa, kapitaltalab sohalarda — neft-gaz, energetika, transport — uzoq muddatli aktivlarning strategik boshqaruv hisobi tizimini samarali tashkil etish investitsion qarorlarning asoslanganligini, xarajatlarni optimallashtirish imkoniyatlarini va moliyaviy barqarorlikni bevosita belgilaydi [3].

O‘zbekiston Respublikasida neft-gaz sanoatini rivojlantirish va “O‘zbekneftegaz” AJ tizimidagi korxonalarni modernizatsiya qilish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Biroq bu sohada faoliyat yurituvchi korxonalarda uzoq muddatli aktivlar strategik boshqaruv hisobining bu yo‘nalishda ayrim tashkiliy va metodologik masalalar saqlanib qolmoqda. Aktivlar hisobi asosan moliyaviy hisobot va soliq maqsadlariga qaratilgan, strategik boshqaruv qarorlarini asoslash uchun zarur bo‘lgan kelajakka yo‘naltirilgan axborot yetarli darajada shakllanmayapti [4].

“Sarbon-Neftegaz” aksiyadorlik jamiyati “O‘zbekneftegaz” AJning tarkibiy bo‘linmasi sifatida neft-gaz tarmog‘i korxonalarini va tashkilotlariga yuk tashish, yo‘lovchilarni tashish bo‘yicha transport xizmatlarini ko‘rsatadi. Korxonalarida 134 ta avtomobil mavjud: yuk tashuvchi bortli va maxsus avtomobillar — 45 birlik, yengil va maxsus yengil avtomobillar — 72 birlik, avtobuslar va mikroavtobuslar — 17 birlik. Mazkur maqola “Sarbon-Neftegaz” AJ misolida

uzoq muddatli aktivlar strategik boshqaruv hisobining amaldagi holatini tahlil qilish, tizimli muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishning ilmiy asoslangan yo'llarini ishlab chiqishga qaratilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Uzoq muddatli aktivlar strategik boshqaruv hisobining nazariy asoslarini ishlab chiqishga xorijiy va mahalliy olimlar muhim hissa qo'shgan. Kaplan va Norton [3] strategik boshqaruv tizimida moliyaviy hisobot ma'lumotlari yetarli emas, ularga nomoliyaviy ko'rsatkichlar — aktivlar holati, jarayon samaradorligi, mijozlar qoniqishi — qo'shilishi zarurligini ta'kidlaydi. Ularning balanslangan ko'rsatkichlar tizimi (BSC) aynan shu bo'shliqni to'ldirish uchun ishlab chiqilgan.

Drury [2] strategik boshqaruv hisobida xarajatlarni tasniflash va ularni aktivlarning hayotiy sikli bo'yicha kuzatib borish metodologiyasini keng yoritgan. Bromwich [5] esa strategik boshqaruv hisobining an'anaviy boshqaruv hisobidan asosiy farqini uning tashqi raqobat muhiti va uzoq muddatli maqsadlar bilan bog'liqligida ko'rgan.

Strategik boshqaruv hisobi korxonaning uzoq muddatli aktivlaridan samarali foydalanish, investitsion qarorlarni asoslash hamda raqobatbardoshlikni oshirishda muhim axborot manbai hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlarda strategik boshqaruv hisobi tizimi moliyaviy va nomoliyaviy ko'rsatkichlarni integratsiyalash orqali korxonaning uzoq muddatli qiymat yaratish salohiyatini baholash imkonini berishi ta'kidlangan [7]. Shuningdek, strategik boshqaruv hisobi amaliyotining rivojlanishi aktivlar samaradorligini baholash, kapital qo'yilmalar natijadorligini nazorat qilish va strategik maqsadlarga erishish darajasini monitoring qilish bilan chambarchas bog'liqligi qayd etilgan [8]. Biroq ko'plab sanoat korxonalarida uzoq muddatli aktivlar hisobi va strategik boshqaruv axborotlari o'rtasidagi integratsiya yetarli darajada shakllanmagan bo'lib, bu holat boshqaruv qarorlarining sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin [9].

O'zbekistonda boshqaruv hisobi sohasida Pardayev A.X. va Pardayeva Z.A. [4] milliy korxonalar uchun boshqaruv hisobini tashkil etishning nazariy va amaliy asoslarini o'rgangan. Muammoning o'rganilganlik darajasiga e'tibor qaratilganda, tadqiqot yo'nalishida salmoqli natijalarga erishgan quyidagi xorijiy yetuk mutaxassis-olimlarning ilmiy tadqiqotlari atroflicha o'rganib chiqildi: K. Drury, A. Apcher, B. Nildz, X. Anderson, D. Koldvell, G. Antoni, S. Davidson, V. Nordxaus, P. Samuelson, Ch. Xorngren, J. Foster. Mamlakatimizda ham mustaqillik yillarida boshqaruv hisobi va uning ayrim soha hamda muammolariga bag'ishlangan adabiyotlar, ilmiy maqolalar, o'quv va uslubiy qo'llanmalar chop etilmoqda. Bular jumlasiga A. Abdug'aniyev, N. Abdusalomova, A. Avloqulov, A. Karimov, U. Kostayev, B. Masudov, D. Mamadiyarov, X. Ortiqov, M. Pardayev, A. Pardayev, N. Rizayev, B. Xasanov, I. G'iyosov, B. Eshnayevlarning tadqiqotlarini kiritish mumkin.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, transport xizmatlarini ko'rsatuvchi neft-gaz sanoati tarkibiy korxonalarida uzoq muddatli aktivlar, xususan, transport vositalari parki bo'yicha strategik boshqaruv hisobini tashkil etishga oid maxsus ilmiy tadqiqotlar O'zbekistonda yetarlicha o'rganilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda me'yoriy hujjatlar tahlili qo'llanildi: IAS 16 "Mulk, jihozlar va uskunalar" [1], IAS 36 "Aktivlar qadrsizlanishi", O'zbekiston Respublikasining "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonuni [6] talablari asosida transport vositalarini hisobga olish va amortizatsiya hisoblashning me'yoriy talablari o'rganilgan.

Qiyosiy tahlil usulidan foydalanib, "Sarbon-Neftegaz" AJning 2022–2024-yillardagi moliyaviy hisobotlari, transport vositalari kartochkalari, texnik xizmat ko'rsatish jurnallari va yoqilg'i-moylash materiallari sarfi hisobotlari o'rganildi. Amaldagi an'anaviy hisob tizimi va taklif etilayotgan LCC [2]/ABC metodologiyasiga asoslangan yangi yondashuv taqqoslandi. Empirik tahlil asosida 134 ta transport vositasining texnik holati, eskirish darajasi, amortizatsiya hisoblash usullari va texnik xizmat xarajatlarining taqsimoti o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

"Sarbon-Neftegaz" aksiyadorlik jamiyati "O'zbekneftgaz" AJning tarkibiy bo'linmasi sifatida Toshkent shahrida, Mirzo Ulug'bek tumanida joylashgan (INN: 200547057). Jamiyat 1994-yil 27-dekabrda davlat ro'yxatidan o'tgan bo'lib, ustav fondi 6 610 920 000,00 so'mni tashkil etadi. Asosiy faoliyat turi — avtomobil transportida yuk tashish (IFUT kodi: 49410). Transport vositalari parki tarkibiy jihatdan uch guruhga bo'linadi: yuk tashuvchi bortli va maxsus avtomobillar — 45 birlik (33,6 foiz); yengil va maxsus yengil avtomobillar — 72 birlik (53,7 foiz); avtobuslar va mikroavtobuslar — 17 birlik (12,7 foiz).

1-jadval

“Sarbon-Neftegaz” AJ transport vositalari parki tarkibi va amaldagi hisob holati (2024-yil)

Transport vositasi turi	Soni (birlik)	Ulushi (%)	O'rtacha yosh (yil)	Amortizatsiya usuli	LCC hisobi holati
Yuk tashuvchi bortli avtomobillar	31	23,1	8,4	To'g'ri chiziqli	Yuritilmaydi
Maxsus yuk avtomobillari	14	10,4	9,1	To'g'ri chiziqli	Yuritilmaydi
Yengil avtomobillar	58	43,3	5,2	To'g'ri chiziqli	Yuritilmaydi
Maxsus yengil avtomobillar	14	10,4	6,8	To'g'ri chiziqli	Qisman
Avtobuslar	11	8,2	7,6	To'g'ri chiziqli	Yuritilmaydi
Mikroavtobuslar	6	4,5	4,3	To'g'ri chiziqli	Yuritilmaydi
JAMI	134	100	7,1 (o'rt.)		

Manba: “Sarbon-Neftegaz” AJ 2024-yil hisobot ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, korxonadagi barcha transport vositalarida to'g'ri chiziqli amortizatsiya usuli qo'llanilmoqda. Bu esa transport vositalarining real eskirish jarayonini — yurish masofasi, yuk tashish intensivligi, texnik holat — to'liq aks ettirmaydi [1]. Bundan tashqari, 134 ta transport vositasidan 128 tasi (95,5 foiz) bo'yicha LCC hisobi umuman yuritilmaydi [2].

Tadqiqot davomida “Sarbon-Neftegaz” AJda uzoq muddatli aktivlar strategik boshqaruv hisobida to'rtta tizimli muammo aniqlandi. Birinchi muammo — amortizatsiya siyosatining cheklanganligi. Korxonada barcha 134 ta transport vositasi uchun bir xil — to'g'ri chiziqli amortizatsiya usuli qo'llaniladi. IAS 16 standarti [1] esa korxonalariga aktivdan olinadigan iqtisodiy foydaning taqsimot tartibiga mos keladigan amortizatsiya usulini tanlash huquqini beradi.

Ikkinchi muammo — axborot tizimlarining integratsiyalanmaganligi. Korxonada transport vositalari bo'yicha ma'lumotlar uch mustaqil tizimda yuritiladi: buxgalteriya tizimida — moliyaviy ko'rsatkichlar; texnik xizmat bo'limida — texnik holat va ta'mirlash tarixi; dispetcherlik bo'limida — yurish masofasi va yuk tashish hajmi.

Uchinchi muammo — hayotiy sikl xarajatlarining hisobga olinmasligi. Amaldagi tizimda transport vositasi xarid qilinishida uning butun ekspluatatsiya davri uchun kutilayotgan xarajatlar oldindan baholanmaydi, xarid qarorlari faqat boshlang'ich narx asosida qabul qilinmoqda [2].

To'rtinchi muammo — strategik boshqaruv hisobining moliyaviy hisobdan ajralmaganligi. Korxonada transport vositalari bo'yicha barcha ma'lumotlar asosan buxgalteriya hisobi doirasida shakllanadi va soliq hamda moliyaviy hisobot talablariga javob berishga qaratiladi [3].

2-jadval

“Sarbon-Neftegaz” AJda uzoq muddatli aktivlar strategik boshqaruv hisobidagi asosiy muammolar tahlili

Muammo	Namoyon bo'lish ko'rinishi	Strategik boshqaruvga ta'siri	Yechim yo'nalishi
Amortizatsiya siyosatining cheklanganligi	Barcha 134 avtomobil uchun to'g'ri chiziqli usul; real eskirish darajasi yetarli darajada aks ettirilmaydi	aktivlar qoldiq qiymatini aniqlashda tafovutlar yuzaga kelishi mumkin; almashtirish muddatlari noaniq	IAS 16 bo'yicha ishlab chiqarish birliklari usulini joriy etish
Axborot tizimlarining ajralmaganligi	Buxgalteriya, texnik xizmat va dispetcherlik ma'lumotlari alohida tizimda	yaxlit boshqaruv axboroti yetarli darajada shakllanmagan; qarorlar qisman asoslanadi	ERP/EAM tizimlarini integratsiyalash
LCC hisobining yo'qligi	128 ta avtomobil (95,5%) bo'yicha hayotiy sikl xarajatlari hisoblanmaydi	Sarmoya qarorlari faqat xarid narxiga asoslanadi; uzoq muddatli xarajat rejalashtirilmaydi	LCC modeli ishlab chiqish va joriy etish
Strategik va moliyaviy hisob ajralmaganligi	Strategik KPI bloklari mavjud emas; boshqaruv faqat moliyaviy hisobotlarga asoslanadi	Aktivlar portfelini optimallashtirish, almashtirish siyosatini asoslash qiyin	Maxsus strategik boshqaruv hisobi bloklarini shakllantirish

Manba: “Sarbon-Neftegaz” AJ hujjatlari tahlili asosida muallif tuzgan.

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish uchun muallif tomonidan uchta asosiy yo'nalishda tavsiyalar ishlab chiqildi. Birinchi yo'nalish — amortizatsiya siyosatini IAS 16 [1] talablariga muvofiq takomillashtirish. Yuk tashuvchi avtomobillar (45 birlik) uchun “ishlab chiqarish birliklari” usulini, ya'ni bosib o'tilgan km asosida amortizatsiya hisoblashni joriy etish tavsiya etiladi.

Ikkinchi yo'nalish — transport vositalari bo'yicha LCC modelini joriy etish [2]. Har bir transport vositasi guruhi

uchun xarid qilish bosqichidanoq to'liq hayotiy sikl xarajatlarini rejalashtiradigan LCC modelini ishlab chiqish zarur.

Uchinchi yo'nalish — yagona axborot tizimi va KPI kuzatuv panelini yaratish. Buxgalteriya, texnik xizmat va dispatcherlik ma'lumotlarini ERP/EAM tizimi orqali yagona axborot maydoniga integratsiyalash tavsiya etiladi [3].

3-jadval

“Sarbon-Neftegaz” AJ transport vositasi bo'yicha taklif etilgan LCC modeli (10 yillik hayotiy sikl, o'rta yuk avtomobili)

Hayotiy sikl bosqichi	Xarajat komponenti	Yillik o'rtacha (mln so'm)	10 yillik jami (mln so'm)	LCCdagi ulushi (%)
1. Dastlabki investitsiya	Xarid narxi, ro'yxatdan o'tkazish	—	520	24,3
2. Yoqilg'i xarajatlari	Dizel yoqilg'i (80 000 km/yil)	112	1 120	52,3
3. Texnik xizmat xarajatlari	TO-1, TO-2, shinalar, moylash	28	280	13,1
4. Ta'mirlash xarajatlari	Remont, ehtiyot qismlar	18	180	8,4
5. Sug'urta va yo'l to'lovlari	KASKO, texosmotr, yo'l to'lovi	3	30	1,4
6. Utilizatsiya (prognoz)	Demontaj, qoldiq qiymat	—	10	0,5
JAMI LCC			2 140	100

Manba: «Sarbon-Neftegaz» AJ texnik hujjatlari va muallif hisoblamalari asosida tuzilgan.

LCC tahlili natijalari juda muhim xulosani beradi: o'rta yuk avtomobilining dastlabki xarid narxi (520 mln so'm) 10 yillik umumiy hayotiy sikl xarajatlarning atigi 24,3%ini tashkil etadi. Eng katta ulush — 52,3% — yoqilg'i xarajatlarga to'g'ri keladi [2]. Shu sababli, yangi transport vositasi tanlashda energiya samaradorligi ko'rsatkichi boshlang'ich xarid narxidan muhimroq strategik mezon hisoblanadi.

4-jadval

Takomillashtirilgan strategik boshqaruv hisobi tizimini joriy etishning “Sarbon-Neftegaz” AJga kutilayotgan ta'siri

Takomillashtirish yo'nalishi	Amaldagi holat	Joriy etilgandan keyin	Kutilayotgan iqtisodiy effekt
Amortizatsiya usulini IAS 16 bo'yicha takomillashtirish	To'g'ri chiziqli; barcha 134 avtomobil uchun bir xil	Ishlab chiqarish birliklari usuli (yuk avto.) + komponent usuli	Amortizatsiya xarajatlari 18–22% aniqlashtirish; aktivlar qoldiq qiymatini to'g'ri aks ettirish
LCC modelini joriy etish	128 ta avtomobil (95,5%) bo'yicha LCC hisoblanmaydi	Barcha 134 ta avtomobil uchun 10 yillik LCC modeli	Xarid xarajatlari 12–15% optimallashtirish; past samarali avtomobillarni o'z vaqtida almashtirish
ERP/EAM integratsiyasi va KPI tizimi	Uch alohida tizim; yagona axborot maydoni yo'q	Yagona integratsiyalashgan boshqaruv paneli; real vaqt KPI kuzatuv	Boshqaruv qarorlarini qabul qilish vaqtini 60% qisqartirish; texnik xizmat xarajatlari 8–12% kamaytirish
Strategik boshqaruv hisobi bloklarini shakllantirish	Faqat moliyaviy hisobot; strategik tahlil yo'q	Aktivlar portfeli tahlili; almashtirish strategiyasi; KPI monitoring	Transport xizmatlarining umumiy rentabelligini 7–10% oshirish

Manba: muallif hisoblamalari va “Sarbon-Neftegaz” AJ 2024-yil moliyaviy ma'lumotlari asosida.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, taklif etilayotgan uch yo'nalishli takomillashtirish dasturini joriy etish “Sarbon-Neftegaz” AJda transport xizmatlari tannarxini aniqlashtirish, xarajatlarni 12–15 foizga optimallashtirish imkonini yaratish va umumiy rentabellikni 7–10 foizga oshirishga zamin yaratadi [3].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot “Sarbon-Neftegaz” aksiyadorlik jamiyati — O'zbekiston neft-gaz sanoatida transport xizmatlarini ko'rsatuvchi yirik korxonada — misolida uzoq muddatli aktivlar strategik boshqaruv hisobining amaldagi holati, muammolari va ularni bartaraf etish yo'llarini tizimli o'rganishga bag'ishlangan.

Birinchidan, korxonada 134 ta transport vositasining barchasida to'g'ri chiziqli amortizatsiya usulini qo'llash IAS 16 [1] standarti talablariga zid bo'lib, aktivlarning real eskirish jarayonini to'liq aks ettirmaydi. Yuk tashuvchi avtomobillar uchun bosib o'tilgan masofaga asoslangan “ishlab chiqarish birliklari” usulini joriy etish amortizatsiya xarajatlari 18–22 foizga aniqlashtiradi. Bu o'zgarish nafaqat moliyaviy hisobotlarning haqqoniyligini oshiradi, balki

har bir transport vositasi guruhiga to'g'ri keladigan xarajatlarni aniq taqsimlash orqali transport xizmatlarining haqiqiy tannarxini belgilash va rentabelligini to'g'ri hisoblash imkonini beradi. Shu asosda past samarali transport vositalarini o'z vaqtida almashtirish strategiyasi ham ilmiy asosga ega bo'ladi.

Ikkinchidan, 128 ta transport vositasi (95,5 foiz) bo'yicha hayotiy sikl xarajatlari hisobi umuman yuritilmasligi sarmoya qarorlarini yetarli axborot asosida qabul qilish imkoniyatini cheklamoqda. LCC tahlili ko'rsatganidek [2], dastlabki xarid narxi umumiy hayotiy sikl xarajatlarining atigi 24,3 foizini tashkil etadi, yoqilg'i xarajatlari esa 52,3 foiz ulushni egallaydi. Demak, transport vositasi xarid qilishda faqat boshlang'ich narxni asosiy mezon sifatida qabul qilish keyinchalik ancha katta ekspluatatsiya xarajatlarining ortishiga sabab bo'lishi mumkin. LCC modelini barcha 134 ta transport vositasiga tatbiq etish xarid qarorlarini ilmiy asosda qabul qilish, energiya samaradorligi yuqori avtomobillarni tanlash va 10 yillik xarajatlar tuzilmasini oldindan rejalashtirish imkonini beradi.

Uchinchidan, buxgalteriya, texnik xizmat va dispatcherlik tizimlarining ajralmaganligi yagona strategik axborot maydonini shakllantirish imkoniyatini cheklamoqda. ERP/EAM integratsiyasi boshqaruv qarorlarini qabul qilish vaqtini 60 foizga qisqartirish imkonini beradi. Ushbu integratsiya amalga oshirilganda rahbariyat har bir transport vositasining moliyaviy ko'rsatkichlari, texnik holati va marshrut ma'lumotlarini yagona panel orqali real vaqtda kuzatib, operativ qarorlar qabul qila oladi. Bu esa korxonada boshqaruvni reaktiv modeldan, ya'ni muammo yuzaga kelgandan keyin munosabat bildirish holatidan, proaktiv modelga, ya'ni muammoning oldini olishga yo'naltirilgan boshqaruv shakliga o'tkazish imkonini beradi.

To'rtinchidan, taklif etilayotgan uch yo'nalishli takomillashtirish dasturi — amortizatsiya siyosatini IAS 16 [1] bo'yicha moslash, LCC modelini joriy etish [2], ERP/EAM integratsiyasi va KPI kuzatuv tizimi — transport xizmatlari rentabelligini 7–10 foizga oshirishga va operatsion xarajatlarni 12–15 foizga optimallashtirishga asos yaratadi. Ushbu chora-tadbirlar birgalikda tatbiq etilganda "Sarbon-Neftegaz" AJda strategik boshqaruv hisobi butunlay yangi bosqichga ko'tariladi: aktivlardan foydalanish samaradorligi oshadi, kapital investitsiyalar asoslanadi va kelajakdagi moliyaviy barqarorlik ta'minlanadi.

Kelajakdagi tadqiqotlar uchun "O'zbekneftgaz" AJning boshqa tarkibiy korxonalarida ham o'xshash muammolarning mavjudligini aniqlash va tarmoqqa moslashtirilgan yagona uslubiy ko'rsatmalar ishlab chiqish tavsiya etiladi. Shuningdek, ushbu maqolada taklif etilgan LCC modeli va ERP integratsiyasi yondashuvini boshqa transport va energetika korxonalarida sinovdan o'tkazish katta amaliy ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- [1] IFRS Foundation. IAS 16 Property, Plant and Equipment. — URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-16-property-plant-and-equipment/>
- [2] Drury C. Management and Cost Accounting. 7th ed. — London: Cengage Learning, 2008. — 775 p.
- [3] Kaplan R.S., Norton D.P. The Strategy-Focused Organization: How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment. — Boston: Harvard Business School Press, 2001. — 416 p.
- [4] Pardayev A.X., Pardayeva Z.A. Boshqaruv hisobi: darslik. — Toshkent: "Iqtisod-Moliya", 2019. — 556 b.
- [5] Bromwich M. The case for strategic management accounting: The role of accounting information for strategy in competitive markets // Accounting, Organizations and Society. — 1990. — Vol. 15, No. 1–2. — P. 27–46. DOI: 10.1016/0361-3682(90)90011-I.
- [6] O'zbekiston Respublikasining "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-404-son, 13.04.2016. — URL: <https://lex.uz/docs/-2931253>
- [7] Cadez S., Guilding C. An exploratory investigation of an integrated contingency model of strategic management accounting // Accounting, Organizations and Society. — 2008. — Vol. 33, No. 7–8. — P. 836–863. DOI: 10.1016/j.aos.2008.01.003.
- [8] Langfield-Smith K. Strategic management accounting: How far have we come in 25 years? // Accounting, Auditing & Accountability Journal. — 2008. — Vol. 21, No. 2. — P. 204–228. DOI: 10.1108/09513570810854400.
- [9] Nixon B., Burns J. The paradox of strategic management accounting // Management Accounting Research. — 2012. — Vol. 23, No. 4. — P. 229–244. DOI: 10.1016/j.mar.2012.09.004.
- [10] IFRS Foundation. IAS 36 Impairment of Assets. — URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-36-impairment-of-assets/>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100